

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Олійник Т.Г., канд.екон.наук, ст.викладач

Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення стабільного і достатнього продовольчого постачання населення зумовлює необхідність подальшого збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, а на сьогодні це досягається методами інтенсифікації. Головною особливістю інтенсифікації аграрного виробництва є те, що лише через процес використання землі проявляється ефективність технічних вдосконалень засобів і предметів праці. На нашу думку, до різкого підвищення рівня інтенсифікації сільськогосподарського виробництва призвело створення різноманітних сільськогосподарських машин та застосування хімічних засобів. А дані методи є екологічно небезпечними як для навколишнього середовища, так і для самої людини.

Для того, щоб забезпечити стабільне продовольче постачання продукції населенню, необхідно збільшувати виробництво сільськогосподарської продукції, що призводить до збільшення навантаження на землі сільськогосподарського призначення. Звичайно, це не означає, що потрібно зменшити обсяги сільськогосподарського виробництва, яке в нашій країні потребує постійної підтримки та прогресивного розвитку в економічно стабільних умовах. Мова йде про екологізацію використання земель сільськогосподарського призначення, яка включатиме раціоналізацію природокористування на інтенсивній основі шляхом узгодження економічних, організаційно-технологічних й екологічних інтересів господарюючих суб'єктів.

Поняття «*екологізація виробництва*» на сьогодні серед науковців не знайшло однозначного тлумачення. Так, наприклад, у роботі Беляєва Ю.К. під «екологізацією виробництва» розуміється сукупність усіх видів господарської діяльності, що забезпечують зниження негативного впливу виробництва та запобігають порушенню екологічної рівноваги в природному

середовищі [1]. Науковці Реймерс Н.Ф. та Яблоков А.В. ототожнюють поняття екологізації виробництва та технологій. Вони стверджують: «екологізація технологій (виробництва) – це система заходів, спрямованих на запобігання негативному впливу виробничих процесів на природне середовище, що здійснюються за рахунок маловідхідних технологій» [2].

Досліджуючи проблеми екологобезпечного господарювання Л.Г. Мельник прийшов до висновку, що «екологізація – це цілеспрямований процес перетворення економіки, орієнтований на зменшення інтегрального екодеструктивного впливу процесів виробництва (забруднення середовища і порушення природних ландшафтів) і споживання товарів і послуг в розрахунку на одиницю сукупного суспільного продукту». Л.Г. Мельник переконаний, що «екологізація виробництва здійснюється через систему організаційних заходів, інноваційних процесів, реструктуризацію виробничої сфери і споживчого попиту, технологічну конверсію, раціоналізацію природокористування, трансформацію природоохоронної діяльності, що реалізуються як на макро-, так і на мікроекономічних рівнях» [3].

Багатоаспектний підхід до визначення екологізації виробництва використала Л.Є.Купінець. У її розумінні екологізація являє собою [4]:

1) комплексний процес створення, освоєння, використання і розповсюдження методів, підходів, форм господарювання, що запроваджуються замість традиційних та забезпечують збереження відтворювального потенціалу агроєкосистем, їх саморегуляцію і самовідновлення;

2) науково-виробничий, техніко-технологічний, організаційно-економічний базис виробництва якісного й безпечного продовольства;

3) результат реалізації екологічної політики, цілі, завдання і темпи якої залежать від соціального середовища і економіко-екологічного стану навколишнього природного середовища;

4) вектор переходу до управління екологічним розвитком продуктивних сил на основі реалізації відповідних юридичних норм,

економічних механізмів та інструментів, організаційних систем управління природокористуванням, екологоосвітніх заходів;

5) систему упорядкованих знань, побудованих на принципах цілісного підходу до вивчення системи [4].

Дослідивши різні підходи до розкриття сутності „екологізації” можна стверджувати, що екологізація сільськогосподарського виробництва, у першу чергу, має спрямовуватись на використання таких методів і способів господарювання, які не призводять до розвитку негативних екологобезпечних явищ у агроєкосистемах або запобігають їх виникненню. У цьому має полягати основна місія екологізації. Якщо процеси деградації довкілля уже мають місце, тоді необхідно розробляти комплекси заходів, які включатимуть екологоспрямовані організаційні, технологічні, управлінські та адміністративні рішення щодо їх усунення, нейтралізації та забезпечуватимуть відтворення навколишнього природного середовища в цілому або окремих його складових. Значно підвищити ефективність екологізації сільськогосподарського виробництва можна за рахунок впровадження новітніх екологобезпечних, ресурсо- та енергоощадних технік і технологій, інноваційних розробок, досягнень науки і техніки з одночасною екологізацією освіти і виховання та суспільного мислення в цілому.

Інформаційні джерела:

1. Беляєв Ю.К. Об экологизации социалистического производства / Ю.К. Беляєв // Тезисы докл. первой всесоюз. конф. «Проблемы социальной экологии». – Львов. – 1986. – Ч. 2. – С. 138–139.
2. Реймерс Н.Ф. Словарь терминов и понятий, связанных с охраной живой природы / Н.Ф. Реймерс, А.В. Яблоков. – М.: Наука, 1982. – 144 с.
3. Мельник Л.Г. Екологічна економіка : підручник. – 3-тє вид., випр. і допов. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 367 с.
4. Купинец Л.Е. Экологизация продовольственного комплекса: теория, методология, механизмы : монография / Л.Е. Купинец. – Одесса : ИПРЭЭИ НАН Украины, 2010. – 712 с.